

ET VÆLD AF GENERATIONER – HVILKEN ER DU?

Hvad er forskellen på generation X, Y og Z? Hvorfor bliver din far kaldt en 'baby boomer'? Og hvem er de såkaldte 'millennials'? Bliv klogere på de navne og karakteristika, sociologerne giver os – og lær din egen og din families generation bedre at kende.

ANNE ENGEDAL, REDAKTØR, FOLKEUNIVERSITETET

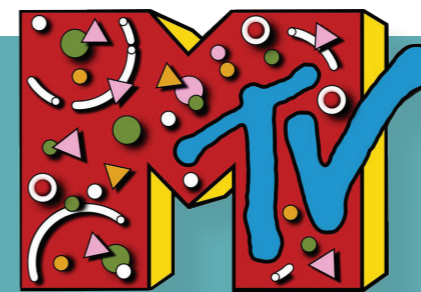

68'erne

(født 1940-1964)

68'erne eller *Baby Boomers*, som de også bliver kaldt, bliver født i efterkrigstiden, hvor fødselsraten over hele Vesteuropa siger boom! – deraf navnet. Det er en tid med stor velstands- og velfærdsfremgang, og som gruppe er Baby Boomers rigere, bedre uddannet og sundere end nogen tidligere generation. De er de første, der i fuldt alvor kan forvente, at verden kun bliver bedre, jo ældre de bliver. Og de er den første generation, der bliver teenagere, før de bliver voksne og oplever, at markedsføring og forbrugerkultur pludselig retter sig særligt mod dem som ungdomsgruppe. Af alle de grunde bliver Baby Boomers ofte anset som en forkælet generation med en lang ungdom, udpræget forbrugerrisme, hidtil usete muligheder og privilegier – og senere med tid og overskud til at opleve verdens første midtvejskrise. Men 68'erne er også en generation, hvor mange vender sig mod netop forbrugerrisme, det konservative samfund og det vækst- og fremskridtspadigme, som deres forældre tager for givet – og bliver ungdomsoprørere.

De ældste Baby Boomers er 28 i 1968, og med ungdomsoprøret er de med til at skabe en af de største sociale og kulturelle omvæltninger i det 20. århundrede. Hvad end de er forbrugerrister eller ungdomsoprørere, er det dog fælles for dem alle, at 68'erne som generation har en opfattelse af sig selv som noget særligt. Baby Boomers er de første, der faktisk ser sig selv som en bestemt generation.

Generation X

(født 1965-1979)

Generation X er 68'ernes yngre søskende. Modsat dem bliver X'erne unge i en tid, hvor de konservative er ved magten og sætter kartoffelkur og opgør med velfærdsstaten på menuen. Mange familier har det økonomisk svært under X'ernes opvækst, og der berettes om oliekrise, arbejdsløshed og aids på avisernes spisesedler. Samtidig er de den første generation efter ungdomsoprørerne: Samfundets gamle normer er i oprud, mor er kommet ud på arbejdsmarkedet, og du behøver ikke nødvendigvis blive det samme som din far. X'erne er de første, der oplever den forandring, 68'erne skaber, og kvinder og sorte i generationen vokser op med en umiddelbar forventning om, at de bør have samme rettigheder som hvide mænd.

Samfundets oprud giver X'erne frihed til selv at definere sig som individer i stedet for som klasser eller køn, men giver også større utryghed og mindre opmærksomhed fra deres forældre. Som unge bliver X'erne både kaldt MTV-generationen, 'No future' eller generation 'Nå' og 'Whatever'. Deres politisk bevidste Baby Boomer-forældre opfatter dem som ligeglade 'slackers': lidt selvoptagede, målløse individualister, politisk set mere højreorienterede med stort fokus på et trygt privatliv med de materielle ting og nydelsen i orden. Efterhånden som generationen for alvor bliver voksen i 90'erne, begynder man dog at se nye tendenser, der peger i en anden retning end de negative stereotyper: X'erne er den første generation, der giver sig i kast med teknologiske mini start-ups og i høj grad skaber deres egne job og veje – og i 2002 kan Time Magazine fortælle, at der står en generation X'er bag fire ud af fem nye firmaer.

OVERSIGT OVER GENERATIONER!

1940-1964 68'erne

1965-1979 Generation X

1980-2000 Generation Y

2001-? Generation Z

Generation Y

(født 1980-2000)

Generation Y er 68'ernes børn og kaldes også *Millennials*, fordi de ældste af dem fyldte 18 år i 2000, mens de yngste af dem bliver født i samme år. De er den første generation, der ikke for alvor oplever den kolde krig – det 20. århundredes store skillelinje – og de tilhører på mange måder mere det nye årtusinde end det, de blev født i.

Millennials vokser op under 90'ernes økonomiske fremgang og digitale revolution, og de tager de nye teknologier til sig fra barnsben. Selvom deres barndom er rigere end X'ernes, er deres første møde med voksenlivet grummere: hvor X'ernes kendetegnende politiske begivenhed er murens fald i 1989, bliver millennials start på voksenlivet tegnet af 11. september-angrebene, finanskrise og klimakrise. Millennials er meget udskældte i den offentlige debat, som anklager dem for at være upålidelige curlingbørn, der er mindre politisk aktive, kun er optagede af sociale medier og uvillige til hårdt arbejde. Modsat beskriver andre undersøgelser dem som mere åbensindede og progressive politisk. De er mindre autoritetstro og skeptiske over for overleverede normer. De er fleksible og omstillingsparate med mindre tålmodighed med bureaukrati og hierarkiske strukturer, og de forventer, at deres arbejdsliv skal give mening i en større sammenhæng end blot som lønseddel.

Generation Z

(født 2001-?)

Generation Z'erne kaldes også *iGeneration*, fordi de vokser op i en tid præget af iPods, iPhones og iPads – og teknologi i det hele taget. De er den første generation, der ikke kan huske en tid før internettet og reelt er digitalt indfødte og umiddelbart fortrolige med teknologi. Z'erne er børn af enten X'ere eller Millennials og vokser op med at se deres forældre og resten af samfundet kæmpe med krise på mange fronter. Selvom de ikke selv når at opleve 11. september, er deres barndomsår præget af krig i såvel Afghanistan som Irak, finanskrise, flygtningekrise og frem for alt klimakrise.

Som resultat er Z'erne skeptiske over for den måde, samfundet fungerer på og har mindre tillid til det økonomiske system og til den verden, deres forældre har overleveret til dem. Undersøgelser viser, at Z'erne er mere fællesskabsorienterede end såvel X'ere som Millennials, men de søger fortrinsvis at skabe deres egne mikro-fællesskaber fremfor at melde sig ind i de klassiske institutioner. Kriseårene i opvæksten gør Z'erne angste for fremtiden, men også handlingsvillige med hensyn til at ændre den og uden illusioner om, at deres forældre ved bedre end dem.